

บทคัดย่อ

รหัสโครงการ RDG 4/0010/2544

ชื่อโครงการ ประวัติศาสตร์ชุมชนไทใหญ่ ท้องถิ่นภาคเหนือประเทศไทย กลุ่มน้ำแม่มาว แม่สาว และแม่กก

ชื่อนักวิจัย เรณู อรรถาเมศรี สถาบันราชภัฏเชียงใหม่

E-mail address: raynou@cmri.ac.th, raynoua@yahoo.com

ระยะเวลา กุมภาพันธ์ 2544 - มกราคม 2546

โครงการวิจัยนี้ได้ศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนไทใหญ่ 3 พื้นที่ ซึ่งอยู่ชายแดนตอนเหนือสุดของเชียงใหม่ ชุมชนที่ศึกษานี้ คือชุมชนบ้านเวียงหาวายอำเภอฝาง ชุมชนบ้านแม่สาวเมือหนอง และชุมชนหมู่บ้านใหม่หมอกจ้าม อำเภอแม่เมาะ คำถามหลักของการวิจัย คือชาวไทใหญ่ในประเทศไทยมีจิตสำนึกประวัติศาสตร์อย่างไรที่ช่วยให้เขาคำรงความเป็นไทใหญ่ท่ามกลางการบีบคั้นในฐานะชนกลุ่มน้อยในประเทศบ้านเกิดและในประเทศใหม่ที่อพยพมา ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว จิตสำนึกนั้นยังคงดำรงอยู่อย่างไร หรือได้ปรับเปลี่ยนไปด้วยกระบวนการแบบใด วัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อพัฒนาครูและเครือข่ายนักวิจัยชุมชน เรียนรู้ร่วมกับชุมชนในการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ วิจัยและสร้างองค์ความรู้ชุมชนด้วยตนเอง เกี่ยวกับเรื่องระบบความคิดความเชื่อและ ประสบการณ์เปลี่ยนผ่านในเชิงเศรษฐกิจและการอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อร่วมกับชุมชนวิเคราะห์ อัตลักษณ์ชาวไทใหญ่ที่เชื่อมสัมพันธ์กับเศรษฐกิจ อุดมคติ ซึ่งมีผลต่อการดำรงอยู่ของชุมชน

กระบวนการวิจัยใช้การทำวิจัยเป็นเครื่องมือและเทคนิคการมีส่วนร่วมหลายอย่าง คือ เวทีชาวบ้านเก็บข้อมูล เก็บข้อมูลกลุ่มย่อย และระดับลึก ตรวจสอบประวัติศาสตร์และคตินประวัติศาสตร์ชุมชน กระบวนการทำวิจัยแบ่งเป็น 4 ระยะ แต่ละช่วงเป็นเวลา 6 เดือน ใช้เวลา 2 ปี กิจกรรม คือประสานชุมชน ติดต่อประสานงาน และจัดประชุมปฏิบัติการโรงเรียนหาเครือข่ายเก็บข้อมูล พัฒนานักวิจัย และทำวิจัยประวัติศาสตร์ชุมชน คตินประวัติศาสตร์สู่ชุมชน

ผลจากการวิจัยได้พบข้อสรุปว่าประวัติศาสตร์ชุมชนไทใหญ่อยู่ในบริบทของความสัมพันธ์เชิงอำนาจ ซึ่งได้สร้างวาทกรรมฉายภาพการปรับตัวของชาวบ้านไทใหญ่ ตามขั้นตอนพัฒนาการและการผันผวนของบ้านเมือง ระหว่างไทใหญ่กับพม่าและการปรับตัวในเมืองไทย โดยการสร้างอัตลักษณ์ตัวตนของกลุ่มขึ้นมาจนเกิดความขัดแย้งระหว่างวัย เพราะต่างมีอัตลักษณ์ที่แตกต่างกันไปตามบริบทของตนเอง ซึ่งมีเงื่อนไขมาจากการผลิตที่ไม่อาจพึ่งพาที่ดินได้ คนวัยทำงานต้องออกไปรับจ้างนอกชุมชนก็สร้างอัตลักษณ์เป็นไทย เพื่อปกป้องตนเองและการได้สิทธิอันชอบธรรม ผู้อาวุโสก็ใช้ตำนานในการเชื่อมโยงระหว่างอดีตและปัจจุบันและเตรียมตัวว่าอนาคตของเยาวชนว่าจะสืบทอดชาติพันธุ์ได้อย่างไร จนตกลงร่วมกันได้ว่า “ตัวเป็นไทใจต้องเป็นไต”

ส่วนที่สอง คือ ผลที่ได้จากกระบวนการทำวิจัย ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ระหว่างทีมวิจัยกับชาวบ้านนอกเหนือจากนั้นยังทำให้ผู้ศึกษาเกิดความเข้าใจกับความเป็นมนุษย์และวัฒนธรรมของความเป็นมนุษย์ในเชิงประจักษ์มากขึ้นด้วย เกิดการเปลี่ยนแปลงตนเองทั้งผู้วิจัยและชาวบ้าน ได้เรียนรู้การสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน สร้างความรู้สึกเป็นตัวตนขึ้นมา สะท้อนความเชื่อมั่น ครูและชุมชนให้ได้ตระหนักว่าสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การที่ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมกันในการทำวิจัยเป็นการพัฒนาศักยภาพของตนเอง

ปัญหาพบว่าครูจะเป็นผู้ทำให้เกิดการพัฒนาศักยภาพชุมชนและเกิดความยั่งยืนแต่ ปัญหาหลักที่พบคือครูมีข้อจำกัดด้าน เวลา ครูถูกผลกระทบให้รับผิดชอบงานด้านธุรการ และกลไกของระบบทำให้เสียเวลามาก การใช้เวลาเพื่อการเพิ่มเติมความรู้และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเป็นสิ่งที่ทำทนายสังคนให้ยอมรับ และยังต้องใช้เวลาและทรัพยากรมากในการเปลี่ยนทัศนคติของครูและชุมชนเพื่อพัฒนาทักษะวิชาการเพื่อที่จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้

Abstract

Project Code: RDG4/0010/2544
Project Title: The Northern Local History of Tai Yai: A Case Study of Tai Yai in Mae Mao, Mae Sao and Mae Kok Water Shad.
Investigator : Raynou Athamasar
Rajabhat Institute Chiangmai
E-mail: raynoua@hotmail.com, raynoua@yahoo.com
Duration : February 2001 – January 2003

The research focused on 3 communities in the up north of Chiangmai Thailand. There are Ban Mae Sao community, Ban Mai Mhong Jam community in Mae Aye district and one from Fang district named Ban Wieng Wai.

Research Question

Eventhough, Tai faced much political and economic pressure from Thai government and Burma government because they are minority group in the eyes of both countries. How do Tai formulate their history consciousness?

Objective;

To develop teachers, and communities research net works by set up history research space for them such as data gathering, analyzing, presenting and correcting data etc. Research Process;

To set up learning space via data gathering such as focus group technique, data correcting etc.

Research Finding;

1. The Tai Yai history is the history of struggling to live peacefully in the world , but most of Tai migrate from Burma, they need to stay legally in Thailand. They earn their living by hiring outside communities and they formulate their identities as Thai. “Tai Yai spirit in Thai body” is the motto of the old generation which they want to transfer to the young generation.

2. There are identities conflict between the young generation and the old generation.

3. The teachers and the communities researchers have selves confident on building their own knowledge.

4. Communities’ teachers are the key persons to develop the communities in sustainable way.

Problem;

1. The key person, communities’ teachers, not has time to learn more.

2. The context of government official is the obstacle for the key person, community’s teachers, to get into the community problem and potential.